

18.09.2024

NITOs innspill til Ekspertgruppen for virkemidler for å fremme sirkulære aktiviteter

NITO er Norges største fagorganisasjon for ingeniører og teknologer, med over 110 000 medlemmer. Mange av våre medlemmer arbeider med bygg og anlegg, digitalisering og infrastruktur i både offentlig og privat sektor, og over hele landet. Ingeniører og teknologer er sentrale i arbeidet med løsninger for en sirkulær økonomi. NITO ønsker å bidra til å muliggjøre overgangen fra en lineær til en sirkulær økonomi og til at denne omstillingen skal gå raskere. Nedenfor følger NITOs innspill til ekspertgruppen.

Det må stilles større krav til at ressursene utnyttes bedre slik at de blir lenger i verdikjeden. Det vil bidra til at den samlede energi- og ressursbruken i samfunnet minskes. I tillegg vil en sirkulær økonomi der nye forretningsmodeller utvikles bidra til nye arbeidsplasser knyttet til ombruk, reparasjon og materialgjenvinning. Det må settes inn virkemidler som stimulerer til at det blir mer lønnsomt og enklere å velge sirkulære løsninger. NITO mener det særlig er et uforløst potensial i byggebransjen. Nedenfor er tiltak vi mener vil gi god effekt og som vil stimulere til sirkulære løsninger.

Reguleringer

Våre medlemmer som arbeider i byggebransjen har tatt opp at manglende oppfølging av krav i byggeprosjekter er et hinder for å få til økt ombruk i denne sektoren. Det vises konkret til at de nye kravene i TEK17 «Ombrukskartlegging og Design for ombruk» ikke følges opp. Det gjelder både statlige og kommunale virksomheter. NITO mener:

- Kommunene må rustes slik at TEK17-regelverket følges opp. Det innebærer at det må stilles krav og at det må innføres sanksjoner der det er nødvendig.
- Det må innføres forbud mot å kaste nye varer og jomfruelige materialer og produkter.
- Før rivetillatelse gis må det stilles krav til ombrukskartlegging der det blir pålagt at byggeier må fremlegge ombrukskartlegging.

Økonomiske virkemidler

Bruk av økonomiske virkemidler er viktig i klima- og miljøpolitikken, og innretning av skatter, avgifter og subsidier er med på å dreie utviklingen i ønsket retning. NITO mener det bør settes inn økonomiske virkemidler som kan stimulere til nye forretningsmodeller og løsninger vi trenger for å få en sirkulær økonomi. I byggebransjen vet vi at pris er avgjørende og at det ofte er små maginger i byggeprosjekter. Å velge ombruk innebærer i dag ekstra kostnader. Når det i tillegg må betales moms på ombrukte varer, er det lite lønnsomt å velge ombruksløsninger. Det medfører at både brukte byggevarer og helt nye overskuddsprodukter fra byggeplasser kastes i stedet for å ombrukes. NITO mener ekspertutvalget bør utrede følgende:

- Fond til finansiering av tiltak som fremmer oppskalering og bruk av nye sirkulære modeller. Eksempel på tiltak som kan få finansiering er demontering av bygg på en måte som muliggjør ombruk, eller støtte til redokumentasjon av produktdata.
- Redusere eller fjerne merverdiavgiften helt eller delvis på ombruk.
- Digital satsing som fremmer nye digitale plattformer som gjør det enklere å gjenbruke og dele ressurser.

Design, digitale verktøy og standarder

Det er behov for standarder og prosedyrer som kan kvalitetssikre at produkter, særlig innen byggebransjen, er gode nok og at de er garantert for videre ombruk. Et annet viktig virkemiddel er krav til design for ombruk. NITO mener:

- det må tillegges en rapporteringsplikt før igangsettelse av byggeprosjekter der det må dokumenteres at design for ombruk er ivaretatt.
- Det mangler i dag infrastruktur for lagring, deling og tilgjengeliggjøring av materialer. Dette er til hinder for å få til økt ombruk og at det må etableres regionale materialbanker der informasjon fra gjenbrukbare byggematerialer fra eksisterende byggeprosjekter samles. Det vil gjøre det enklere å benytte ombruksmaterialer i byggeprosjekt.

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Med vennlig hilsen

Petter Teigen

Tittel